

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÄRGÅNG 17

MARS

1930

Hälsa, Vila, Rekreation

erbjuder det nya Tranåsbaden, beläget på Holaveden vid Sommens strand. Ett härligt klimat, en underbar natur. God individuell omvårdnad. Även dietbord. Särskilt behandlas *reumatiska* och *neuralgiska* sjukdomar efter modernaste principer. *Begär prospekt.*

TRANÅSBADEN

Inneh. Greve Axel Hamilton

Telefon: Tranås 500

Stockholms Handelsgymnasium, "Frans Schartaus Handelsinstitut"

börjar sitt 66:te läsår den 1 sept. och omfattar:

En 2-årig kurs för elever med realskolex. 1. betyg från allm. läroverks 1:a ring 1. avgångsexamen fr. 8-kl. flickskola med normalskolkompetens.

En 1-årig kurs för elever med studentexamen.

Medellösa elever kunna söka friplats, mindre bemedl. nedsatt avgift.

Kompetens för inträde kan även vinnas genom provs avläggande vid institutet den 2 o. 3 juni efter senast den 27 maj skedd anmälan.

Inträdesanmälan bör göras före den 20 juni. Svar lämnas omedelbart efter detta datum.

Närmare upplysningar, såväl muntliga som skriftliga, lämnas av institutets rektor; mottagningstid under läsåret: Tisd. o. fred. 11—12; under juni och aug.: Tisd. 11—1. Adr. Stigbergsgatan 26; tel. Sö. 156 80. Redogörelse (prospekt) sändes på begäran.

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå

KLARABERGSGATAN 48
STOCKHOLM C.

Lämnar råd vid yrkesval åt kvinnlig ungdom.

HERTHA

ÄRGÅNG XVII

MARS 1930

HÄFTE 3

Open Door Council och skyddslagstiftning för kvinnor.

I Herthas februarihäfte lämnade fröken Ingeborg Walin en redogörelse för den i samband med Internationella Kvinnorösträttsalliansens kongress i Berlin förlidet år bildade Open Door International, vars syfte är tillvaratagandet av de förvärvsarbetande kvinnornas intressen. Då den stora fackföreningskontingenten härvid intar främre rummet, ha vi ansett det vara av värde att få ett uttalande om den nya organisationen av en representant från detta håll och ha också fördelen att här nedan få publicera några omdömen av fru Anna Johansson-Visborg. Så mycket mera är hennes uttalande av intresse, som det ofta klagas på att andra kvinnor än dem det närmast rör yttra sig i saken och ta hand om en agitation mot skyddslagstiftning för arbeterskor.

Denna uppfattning har bl. a. kommit till synes i ett uttalande av Internationella Arbetsbyråns i Genève direktör, M. Thomas, i hans senaste rapport. I den avdelning om Kvinnorganisationerna, vilken rapporten som vanligt upptar, refererar han en del kvinnoföreningars — däribland Open Door Council's — ställningstagande i skyddslagstiftningsfrågan och beklagar att

man på kvinnosakshåll sofistiskt, som han säger, likställer industriarbeterskornas önskemål med de kvinnors, som begära tillträde till yrken som alltjämt äro stängda för dem. "Striden har ännu inte vunnits", utropar han, "mot den oformliga åskådning, vilken i namn av benhård teori söker för alla tider fastlåsa industriarbeterskornas vedermödor och lidanden", men han hoppas dock att det upplysta stöd Arbetsbyrån behöver skall komma från kvinnoorganisationerna själva.

På detta ganska egendomliga yttrande fick emellertid M. Thomas ett genmäle från håll som gör svaret speciellt beaktansvärt. Då det också — eftersom det var fröken Kerstin Hesselgren, vilken i sin egenskap av svensk regeringsexpert var närvarande vid Genèvekonferensen, som var den replikerande — utgör ett klarläggande i visst avseende av hur en socialsakkunnig ser på saken, begagna vi tillfället att i detta sammanhang återge fröken Hesselgrens uttalande.

Det gick rakt på sak. Hon uttryckte sin förvåning över att M. Thomas fann det nödvändigt att understryka sitt starka ogillande av vad han kallade de "extrema feministerna". Hon

fann att Arbetsbyrån tycktes gå ut ifrån föreställningen att skyddslagstiftning vore det viktigaste av allt, när det gäller kvinnorna, alldeles oberoende av om det föreslagna skyddet ger med den ena handen och tar med den andra. Det är inte skydd till varje pris som behöves, betonade hon, utan fastmer en fördomsfri undersökning av i vilken utsträckning kvinnor behöva särskilda bestämmelser. Enigheten bland arbeterskorna för speciallagstiftning för kvinnor vore knappast heller så fullständig som det tycktes framgå av direktörens rapport. Såväl danska som svenska kvinnliga fackföreningar ha exempelvis ställt sig tvivlande i fråga om vissa specialbestämmelser och mena att dessa kunna leda till ett slags ekonomisk handikap, vilken skulle strida mot lagstiftningens intentioner.

Att tala om sofism i fråga om kvinnorörelsens ställning till skyddslagstiftningen för kvinnor vore synnerligen obefogat, och fröken Hesselgren ville för sin del allvarligt säga ifrån att de, som på detta område hade andra åsikter än M. Thomas, voro fullt lika allvarliga i sina strävanden att förbättra industriarbeterskornas ställning som han. Det förhållandet, att det finns människor som ej obetingat vilja ansluta sig till de dittills använda metoderna att skydda kvinnor, vore något som Arbetsbyråns vidsynte och erfarne direktör borde kunna förstå.

Om feministernas krav understundom skulle vara alltför långt gående, är jag säker på, slutade fröken Hesselgren sitt anförande, att det bästa sättet att bekämpa dem vore att söka förstå deras syn på saken.

*

Fru Johansson-Visborgs uttalande följer här.

Redaktionen har anmodat mig att göra ett uttalande rörande *Open Door International's* verksamhet och arbetsprogram.

Då jag icke närmare känner till denna nya organisation kan jag icke stå till tjänst med ett uttalande rörande dess verksamhet, men dess arbetsprogram har väckt mitt stora intresse då jag i många år i vårt land kämpat just för de synpunkter som återgivits i nämnda program. Bland de fackliga kvinnorna ha full enighet rått om kravet på full likställighet med männen på arbetsmarknaden, och att vi icke uppnått denna likställighet beror sannerligen icke på oss. Jag ger alltså min fulla anslutning till punkt 1, att kvinnorna skola erhålla rätt till anställning inom varje slag av yrke och arbetsområde. Den enda begränsning som därvid bör kunna komma i fråga är att arbetet av oss kan utföras, men denna begränsning gäller även för männen, ty alla män kunna icke utföra vad som helst slags arbete. För uppnående av detta krav anser jag att all onödiga särslagstiftning för kvinnor bör bekämpas. Till

SVEDBERGS SKRIVUNDERLÄGG

Välkända sedan 1919.

Specialtillverkning.

Äkta handarbete.

Lämpliga presenter. Monogram i Läderplastik.

LÄDERPLASTIK färgas och monteras omsorgsfullt.

Ernst G. Svedberg, Jungfrugatan 6, Stockholm. Tel. Ö. 1768.

OBS.! Sveriges första tillverkare av finare Skrivunderlägg. OBS.!

dylik onödig och för kvinnorna skadliga särlagstiftning hänför jag den internationella lagstiftningen om förbud för kvinnor att utföra nattarbete. Denna lagstiftning har varit till stort förfång för våra kvinnliga kamrater bland typograferna m. fl. yrken. Då lagen genomfördes i vårt land gjorde vi allt för att söka förhindra dess antagande, men förgäves.

Vi anse det vara ett samhällsintresse att nattarbetet begränsas i största möjliga utsträckning, men dylika begränsningar böra gälla lika för män och kvinnor. Männena vilja emellertid gärna uppträda i rollen förmyndare för oss kvinnor, och det erkändes också öppet av en riksdagsman vid ett av de opinionsmöten som vi anordnade mot denna lagstiftning. Han yttrade nämligen öppenhjärtigt: Det gör detsamma vad ni kvinnor har för uppfattning i denna fråga, ty vi kommer ändå att genomföra lagen. Ni begriper nämligen icke socialpolitik.

Programpunkten n:r 2, att kvinnorna skola ha lika tillfällen till allmän, teknisk och fackmässig utbildning samt till lärlingskap har även min fulla anslutning. Detta är nämligen grundförutsättningen till likställighet på arbetsmarknaden. Det ligger även i männens intresse att vi erhålla samma rätt till yrkesutbildning som de, ty endast därigenom kan principen om lika lön för man och kvinna hävdas och uppehållas. Det finns väl ingen, som har någon

praktisk erfarenhet i dessa frågor som tror, att kvinnorna kunna få arbete bara därför att de äro kvinnor. Nej kompetens och duglighet samt möjlighet för arbetsgivaren att lika utnyttja arbetstiden, det är enligt min mening grundförutsättningen för kvinnornas likställighet med männen på arbetsmarknaden.

Punkterna 3 och 4 rörande lika lön för lika arbete och lika ställning och befordran är ett krav som jag länge omfattat. Redan 1909 framförde de fackliga kvinnorna denna fråga och de flesta fackförbund ha numera genomfört denna princip. Alltså i teorin är principen godkänd, men i praktiken söker man ännu på många håll underbetala den kvinnliga arbetskraften. Särskilt staten och kommunerna uppehålla ännu en orättfärdig praxis på detta område.

I punkterna 5—7 ha följande krav uppställts: samma begränsning av timtal, nattarbete och övertidsarbete som för männen och icke därutöver; samma restriktioner i fråga om tungt, farligt och ohälsosamt arbete som för männen och icke därutöver; arbete enligt lagstiftning och bestämmelser rörande timantal och villkor; inträde och utbildning baserade på arbetets art och ej på arbetarens kön. Jag ger även

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förnämlig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

min anslutning till dessa krav men anser att undantag från dessa likställighetskrav bör ske ifråga om bestämmelser till mödrars skydd. De kostnader som moderskapsskyddet kan medföra böra dock helt påvila staten.

Punkterna 8—10 innefatta krav på rätt till arbete för gift kvinna. Vi ha länge hävdadt denna rätt och senast vid behandlingen av den Lindberg-öhmanska motionen i andra kammaren. Den agitation som

vi då igångsatte bidrog säkerligen till att riksdagen avskog motionen.

I punkt 11 kräves att kvinnorna själva skola upp bära och förvalta sin egen arbetsförtjänst och personligen bevaka densamma utbetalning. Givetvis har jag intet att erinra mot detta krav, men jag betvivlar att det finns kvinnor som äro så enfaldiga att de låta en annan taga lönen.

ANNA JOHANSSON-VISBORG.

Lilly Hellström.

Lilly Hellström är borta. Ännu en bortgången av dem, för vilka kvinnorörelsen ej var ett tomt ord, utan en levande verklighet. Ännu en borta av dem, som mäktat göra sitt liv till en syntes av kvinnorörelsens krav på samhället och samhällets krav på vår tids kvinna!

Lilly Hellström föddes i Nyköping år 1866; föräldrarna voro rådmannen och bokhandlaren Kullberg och hans maka; gift i två månader med köpmannen John Hellström och änka vid tjugutvå års ålder; lärarinna under en kort tid; Stina Quints redaktionskamrat från år 1892 i den detta år startade Folkskolans Barntidning; från 1924, då Stina Quint avled, ensam redaktör samt utgivare av den barn- och ungdomslitteratur, som vuxit fram ur Barntidningens jordmån och utkommer på dess förlag;

död den 2 mars i Stockholm efter en tids svår hjärtsjukdom.

Se där etapperna på Lilly Hellströms levnadsväg! De äro ej många, men vad rymmes inte mellan dem av energiskt, oavlatligt arbete, inte blott för hennes mest krävande livsuppgift, Folkskolans Barntidning och den verksamhet som sammanhänger därmed, utan också för andra mål. Och vilken entusiasm, vilket livfullt intresse, vilken osparad möda nedlade inte Lilly Hellström på de arbetsuppgifter hon gjort till sina.

Jag minns hur hennes ögon strålade av glädje då hon en gång talade om alla de brev som efter jul plägade strömma in till Barntidningens redaktion. Brev där de små korrespondenterna talade om vad de tänkte och tyckte om jultidningen Julklappen, om Gullslottet och Trisse och Rosen-

SÅNG och TAL.

DAVID ODRE meddelar undervisning i tonbildning, solosång och talteknik. Instudering av romanser etc.

Tel. Norr 22 614. Kl. 12—6 e. m.

gull och vad allt de heter, dessa trevliga små böcker, som Barntidningens förlag fram emot jul skickar ut i världen.

Det var känslan av det verkliga behovet av en god och billig lektyr för folkskolans barn, som gav Stina Quint idén till att utgiva en barntidning. Att det i all anspråklöshet började företaget skulle växa ut till sådana proportioner som skett hade varken hon eller hennes medhjälpare Lilly Hellström vid arbetets början en tanke på. Den yttre framgången av denna gärning är ju känd och erkänd. Men vi kunna inte mäta, inte nog uppskatta dess betydelse för skaror av Sveriges barn.

Lilly Hellströms innerliga förståelse för barnen och de unga kom henne att ägna sig åt många olika grenar av ungdomsverksamhet. Under en följd av år var hon medlem av Sällskapet för förädlade ungdomsnöjen, av Stockholms folkskollärarinnors husmodersskola, ledamot av styrelsen för Stockholms läns husmodersskola i Vackstanäs, medlem av tvenne biblioteksstyrelser, av skolorådet i Hedvig Eleonora församling samt av styrelsen för Stockholms stads skyddshem för flickor på Eknäs.

Samma varma mänskliga känsla som uppbar hennes insats i strävanden för barnens och ungdomens bästa gav också färg och liv åt hennes arbete på andra områden, även dem, som för många te sig helt vardagsgrå och i alla händelser inte bjuder på sådana uppfriskande sensationer som

dem, vilka följer av förmedlandet av bekantskapen mellan Sveriges barn och Trisse, Rosengull etc. Hur upptagen hon var, alltid levde hos henne det starka intresset för kvinnornas sak.

Det torde vara genom Lilly Hellströms arbete inom Fredrika Bremer-Förbundet, som detta intresse framför allt tog sig uttryck. Hennes arbete där har varit av stor betydelse och högt skattat av förbundet. Hon blev medlem av förbundets styrelse år 1915 och beklädde under åren 1915 till 1922 den ansvarsfulla posten som förbundets kassaförvaltare. I styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundets yrkesskola var hon medlem från dess början 1917 till sin död. Dessutom åtog hon sig upprepade gånger tillfälliga uppdrag för förbundet, kommittéarbeten o. d. Den för flera år sedan upphörda, av förbundet utgivna lilla barntidningen Hemtrevnad var under en tidpunkt föremål för hennes omsorger.

När Föreningen Dagny i december 1907 startades för att möjliggöra utgivandet av en veckotidning för den svenska kvinnorörelsen gick Lilly Hellström in som suppleant i styrelsen och kvarstod där tills förhållandena medförde en omläggning av företaget.

Även i Föreningen Årstas styrelse och som medlem av dess arbetsutskott har hon varit synnerligen verksam och utfört ett mycket värdefullt arbete.

Att Lilly Hellström på sin tid liv-

Silkestvätt — — —

kallt vatten och TROLLTVÅL

ligt deltog i rösträttsrörelsen är en given sak. Under många år var hon medlem av Stockholmsföreningens styrelse och spelade en verksam roll vid förberedelserna för den stora internationella rösträttskongressen i Stockholm 1911.

Medlem av Moderata partiets kvinnokommitté (tillsatt sedan lika och allmän kommunal rösträtt blivit genomförd enligt lag av 23 dec. 1918) och sedermera medlem av Allmänna Valmansförbundets Centrala Kvinnoråd, bildat 1920, samt av dess arbetsutskott till år 1928, har hon nedlagt ett betydande arbete för sitt parti särskilt genom föredragsverksamhet. Hon har även till år 1928 varit medlem av Allmänna Valmansförbundets i Stockholm förbundsstyrelse och varit verksam i Hedvig Eleonoras kretsstyrelse.

Då man tänker på vad allt av yttre verksamhet Lilly Hellström medhunnit i sitt arbetsfyllda liv, måste man förvånas över huru mycket av omtanke för andra, av hjälpsamhet och hjärtevärm, som hon hade till övers för dem som privatim kom i beröring med henne. Också fälldes det yttrandet under hennes sjukdom, då sköterskan påpekade det stora antalet av dem, som kommo för att efterhöra hennes tillstånd: om någon går två steg för henne, så går hon fyra för

en annan. Och förvånande var hennes förmåga att räkna till även för praktiska omsorger och hemarbete. Särskilt framträdde denna egenskap under den period då hon och Stina Quint bebodde sitt lanthem på Lidingön, gästfritt öppet för vänner och fränder.

Under rösträttsrörelsens tid i början av seklet knöts ett enande band mellan kvinnor ur olika kretsar och läger. Vad än tidsutvecklingen under det sista decenniet skänkt kvinnorna av rättigheter, främst den politiska rösträtten, den har dock icke medfört stegrad solidaritetskänsla mellan kvinnorna. Förhållandena har utvecklats sig i den ökade söndringens tecken, särskilt i politiskt hänseende. Detta till trots är det dock en synvillia då kvinnor och män mena att en oöverstiglig klyfta går längs efter partigränser. Den verkligt oförsonliga motsatsen mänskor emellan ligger på ett annat plan, mellan den ärliga övertygelsens, den oförfalskade goda viljans mänskor och självsökande opportunisterna med oäkta åsikter. Lilly Hellström var en fullodig representant för den förra typen av mänskor.

Vi tackar henne för vad hon varit och det myckna hon givit.

ANNA KLEMAN.

Homeopatisk Behandling Dr. Harald Helleday
 Leg. homeopatisk läkare (U. S. A.)
 Norrtullsgatan 55, 3 tr. Tel. 85670. |||| Tid beställes pr telefon vardagar mellan 8-9 och 6-7.

Ungdomliga självbekännelser.

Det ligger två böcker på mitt bord, den ena i rött omslag och den andra i blått, med eller utan symbolisk betydelse. Det är *Kostias dagbok* av ryssen N. Ogniev och amerikanaren Robert Carrs 16, 17, 18 å r. Båda ge sig ut för att vara ungdomens bekännelser om sig själv, men man skulle göra författarna orädd, om man trodde att de menade all ungdoms. Robert Carr gör t. o. m. en avsiktlig reservation; när han i motsats mot den "talföra, hårdemaljerade, idiotiskt falska frigjordheten" hos den grupp hans hjälte tillhör, framhåller den stora, stilla samlingen normala unga män och kvinnor: "De voro icke plugghästar och heller inte kritiska efterapare av collegeungdomen, de voro endast unga, mänskliga varelser. De kommo regelbundet till skolan och i rätt tid; de kunde sina läxor ganska väl och kunde dem nästan alltid. — — — De voro klädda i förståndiga kläder och talade engelska. Efter avlagd examen arbetade sig många av dem genom universitetet, skaffade sig en plats, gifte sig, förblevo gifta — — — De voro den goda, solida bakgrunden..."

Men båda böckerna är allmängiltiga på så sätt att bakom båda ligger uppfostrans evigt stora och evigt nya problem, kanske aldrig så aktuellt som nu. Båda vill skildra den ungdomliga revolten under pubertetens

oroliga år. Äktheten på båda hållen är anmärkningsvärd, kanske med ett plus för den ryske femtonåringens funderingar, som i sin tafatthet verkar absolut genuina.

Men hur kommer det sig, att man lägger ifrån sig den amerikanska ungdomens självvittnesbörd med en lite kväljande känsla av missmod och ryssens, trots allt, med en lättnadens tanke av att det klarar sig nog? Det beror väl snarast på att när man lämnar den 15-åriga Kostia, så har hans sociala ansvarsmedvetande vaknat, han är på ett levande sätt solidarisk med det samhälle i vardande där han själv är en liten kugge, som i någon mån både vet att den skall gripa in och var.

När man lämnar amerikanaren Paul Benton vid 19 år, med en collegevistelse och en bana som reklamtecknare framför sig, ser man en visserligen hygglig ung man, vilket med hans erfarenheter är förundransvärt nog, men han är på något vis för välbalanserad, har på något sätt för välvilligt accepterat och identifierat sig med det övre skiktet i ett genommekaniserat samhälle. "Revolten" verkar här revolt för revoltens skull, sak samma vad den tar sig för uttryck. Och när den är över, lägger man av den med de flaxiga gymnasistbyxor. Den är icke en upplevelse, som sätter ett mål, den är en barnsjukdom, som går över. Vari tar då ton-

FREYS HYRVERKS A.-B.

Vid behov av eleganta, moderna, väl uppvärmda personbilar eller ekipage till särdeles moderata priser, vänd Eder med förtroende till Stockholms äldsta och största firma inom branschen.

Tel. Nannanrop.

Expeditionen öppen dygnet runt.

FREYS HYRVERK.

årens jäsningsprocess sig uttryck hos denna ungdom? Jo, bl. a. i ett tre-årigt rummel med alla sorters flickor och alla sorters sprit, där det sannerligen inte är Pauls förtjänst, att han inte blir häktad för dråp. En av hans kamrater däremot slutar sin korta karriär som en mördare, en annan blir blind av träsprit och en tredje, en flicka, hamnar totalt förstörd av sprit och utsvävningar på en nervklinik. Men när denna ungdom själv skall sammanfatta sin erfarenhet, så blir det i denna form:

"Folk borde inte klaga för att vi är smartare och hårdare än vi kanske borde vara. Jag skulle vilja veta vilkens djäkla fel det egentligen är! Och jag tror inte det skadar en grabb att vara med om allt möjligt i ungdomen... åtminstone lär han sig vad han inte ska göra för att vara anständig."

Det ideal, som den moderna amerikanska ungdom vi här gör bekantskap med sätter upp för sig, är kort karakteriserat: det gäller att vara en Verklig Grabb. Och den Verkliga Grabb det här är fråga om, bör vara så mycket raka motsatsen till scout-idealet som möjligt. Det duger för den skull inte för honom att visa för mycket intresse för skolarbetet, inte ens för de ämnen han verkligen har begåvning för — blotta misstanken om att han kunde ha ämne i sig till ett tiondels skolljus, kommer den Verkliga Grabben att skälva. Paul Bentons nyvagnade intresse för algebra

drar sig fort tillbaka inom behöriga gränser, när en lärare inför klassen låtit honom förstå att han har den verkliga gnistan.

Det är m. a. o. trotsreaktionen som lever ut sig på alla områden. Ursprungligen riktad mot föräldrarna, går den automatiskt över på deras ställföreträdare och vederlikar. Och man får den uppfattningen att uppfostran inte ens i det fria Amerika når den inre frihet som borde vara dess mål. De heminteriörer man får äro med ett undantag förfärande själösa. Och den uppfostran som ges åt det uppväxande släktet i dessa hem kommer en att längta efter ett obligatoriskt värnpliktsår för äktenskapsaspiranter med föräldrakunskap som huvudämne. En tämligen enfaldig söndagsskola, kält, stryk, minimala fickpengar — det är den moraliska fostran som förberett Paul Benton för brytningsårens konflikter. På hans 17:e födelsedag anser sig hans far tvungen att meddela honom en nödig sexualupplysning. Under generad tystnad och finkänsliga "hm" överränner han en bok i den ömtåliga frågan åt sonen, som redan skaffat sig en rikhaltig förstahandskunskap i ämnet. Det är fullt naturligt att ungdomarna sedan utsätter dylika episoder för hejdlös drift. De äldres handfallenhet och hyckleri gör ett naturligt och förtroendefullt förhållande mellan föräldrar och barn omöjligt. Den auktoritet, som på ett område visat sig haltlös, förkastas absolut och

HUSMÖDRAR! Vid inköp av konserver, frukt, kaffe m. m. efterhör priserna hos oss.

HUSMODERNS specialblandningar av KAFFE

Blandning "Extra" Kr. 5:— pr kg., N:o 1 4:— pr kg., N:o 2 3:50 pr kg., N:o 3 3:— pr kg., N:o 4 2:75 pr kg.

Husmoderns Konserver- och Fruktlager
Nybrog. 41 Stockholm Tel. Ö. 9372

hänsynslöst av en obarmhärtig och klarsynt ungdom.

Den amerikanska skolans uppfostringsvärde får man i denna bok intet klart grepp om, och det skulle vara orätt att på så svag grundval fälla något generellt omdöme. En del enskilda lärarpersonligheter verkar genom sitt exempel. Men den frihet som råder i själva systemet verkar här steril och asocial. — Som motvikt mot de fullkomligt ruttna ungdomsklubbarna skymtar scoutrörelsen.

Kostias dagbok ger i litet format en avspegling av den jäsningsprocess vari det moderna Ryssland befinner sig. Förf. ser ärligt och klart de oerhörda problemen det här gäller att drägligt lösa. Framställningen saknar inte heller sin satiriska udd. När det gäller för en stadsskola att, som termen lyder, åta sig fadderskapet för en by, blir de unga amatörerna i lantmäteri etc. utskrattade av bönderna, liksom när de i patriotiskt nit och hembygdskänsla under ledning av sovjets museimän skall ställa till med en utgrävning av fornminnen och mycket riktigt finner massor av ben — i en tioårig grav efter en boskapspest. Men sådant är oväsentligheter, jämfört med skildringen av de förvildade barnens helvete. Man har ett starkt intryck av ett problem som är hart när olösligt, inte av brist på god vilja utan av brist på tillgångar och möjligheter.

Vi får vidare — som en pojke ser det — i korta drag följa den nya

uppfostrans, Daltonmetodens, intåg i en rysk skola. Lite bryskt och brådstörtat går det hela till, och varken lärare eller elever förefaller i början vuxna sin uppgift. "Lord Dalton" bränns t. o. m. in effigie, eftersom det hela av skolungdomen anses som ett illojalt påhitt för att skaffa de unga mer arbete till fördel för "skolarbetarna", d. v. s. lärarna. Så småningom slår stämningen om, man lär sig förstå det nya, och till sist heter det som en självklar sak, att naturligtvis ska man lära sig själv, inte låta andra plugga i en.

Såväl Kostias dagbok som 16, 17, 18 år hör till de böcker, som ingen uppfostrare borde underlåta att ta del av. Visserligen låter ingen av dem fullt tillämpa sig på svensk ungdom i allmänhet. De representerar de båda yttersta polerna i västerländskt själsliv för närvarande, det orientaliserade Ryssland med ett sjudande liv och brutala möjligheter, det mekaniserade Amerika med dess jäktande make-money-ideal. Men även om de yttre förhållandena är olikartade, så är brytningsårens själsliv sig ständigt likt, med de eviga känslöstämningarna, från det hejdlösa övermodet till den totala ensamhetskänslan och självmedlidandet. Att leda och förbereda de unga så att den perioden i stället för att knäcka dem blir bryggan över till lycka och samhällsduglighet, det torde vara ett av nutidens vanskligaste problem.

ANITA NATHORST.

Kunna
botas

REUMATISK

Värk och Ischias

Ring Enskede 454 eller skriv till Fru Alma Andersson, Enskede. Sök i tid!

Ej en er-
farehet

V a n a r t s l a g e n .

I maj i fjol avgavs av de sakkunniga — f. landshövdingen Johan Widén, hovrättsrådet Viktor Petré och praktiserande läkaren Anna-Clara Romanus — ett förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. (En kortfattad redogörelse för detta förslag har lämnats i Herthas septembernummer samma år.) Lagförslaget i fråga har sedan varit ute på remiss hos länsstyrelser och andra myndigheter samt vissa enskilda sammanslutningar, vilka i sina inkomna yttranden till övervägande antalet fall tillstyrkt, att en lagstiftning i ämnet i huvudsak lades efter de riktlinjer, som där uppdragits. Sedan betänkandet ytterligare varit föremål för överarbetning inom socialdepartementet, har chefen för detta departement, statsrådet Lübeck, till lagrådet remitterat ett förslag till lag i ämnet. Detta lagförslag bär den alldeles nya och kanske, åtminstone till en början, något förbluffande rubriken: *v a n a r t s l a g e n*.

I den allmänna motiveringen framhålles först de synnerligen allvarliga bristerna i den nuvarande lagstiftningen angående lösdriveriet — särskilt dess brist på effektiva hjälp- och övervakningsåtgärder av såväl förebyggande som eftervårdande na-

tur — och det angelägna i att äntligen ett allvarligt försök göres att föra utvecklingen framåt på detta område.

Riktlinjerna för den föreslagna nya lagen äro uppdragna i tämligen nära överensstämmelse med 1929 års förslag. En ganska väsentlig olikhet företer propositionen emellertid redan beträffande lagens tillämplighetsområde. H u v u d g r u n d e n för ingripande enligt den föreslagna lagen har nämligen gjorts till en och densamma såväl då det gäller de egentliga lösdrivarna som beträffande de sedeslösa. Man har velat ta bestämdare sikte på själva den lättjefulla, parasiterande livsföringen, vilken är ett typiskt drag för de egentliga lösdrivarna likasåväl som för de helyrkes prostituerade, och man har också velat bestämt säga ifrån att inom de sedeslösa kategori blott de, vilka undandraga sig ordnat arbete, böra göras till föremål för de samhällsskyddande åtgärder och det sociala hjälparbete, som med lagen avses. Den av 1929 års sakkunniga föreslagna uppdelningen i olika lagregler för egentliga lösdrivare och för prostituerade har därför i propositionen slopats. Lösdrivare och helyrkesprostituerade äro i stället — vad beträffar grunden för ingripandet — sammanförda icke blott i en och samma

Överlämna vid dödsfall allt till

A.-B. Begravnings- och Sterbhusbyrån

Begravningar. Eldbegängelser. Genom särskild juridisk avd. boutredningar m. m. Juridiska råd och upplysningar kostnadsfritt till kunder. — Låga taxor. — Kontor och utställning: Borgaregatan 6, Stockholm, (invid Högalidsparken). Tel. Sö. 2722. Efter kl. 6 e. m. Äppelviken 614.

lag utan under en och samma paragraf. Särskilda bestämmelser i en särskild paragraf ges dock beträffande personer i åldern mellan 18—21 år, hemfallna åt "sedeslöst leverne". Till dessa bestämmelser skall jag strax återkomma.

Vad beträffar nu huvudkategorien av dem, som skola bli föremål för lagens åtgärder, utgöras dessa sålunda av män eller kvinnor, sedeslösa eller på annat sätt förfallna, vilka undandraga sig att "efter förmåga ärligen försörja sig". Såsom kriterium därutöver fordras dock, att de endera:

1) under kringstrykande eller anorledes föra ett liv, som ger grundad anledning antaga att de söka uppehälle på ohederligt sätt (ej sedeslösa, om dem talas särskilt) eller som innebär fara för allmän ordning och säkerhet; eller

2) äro förfallna till bettleri eller tillåta barn, som stå under deras vård eller uppsikt, att bettla eller låta barn eller andra bettla för sin räkning; eller

3) äro hemfallna åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser samt därjämte till otukt förleda ungdom eller genom sitt leverne åstadkomma särskild fara för sådant förledande eller genom inbjudan till otukt störa anständigheten å ställe, som i 11 kap. 15 § strafflagen sägs, eller genom sitt leverne verka störande för närboende eller andra.

Om nu alltså någon undandraget sig att efter förmåga ärligen för-

sörja sig och därjämte sådana omständigheter föreligga, som anges i de nyss relaterade punkterna 1, 2 eller 3 i lagens § 2, anses detta såsom vanart och skall föranleda åtgärder enligt vanartslagen till skydd för samhället och tillrättaförande av den felande. Chefen för socialdepartementet framhåller, att uttrycket lösdriveri numera synes mindre lämpligt såsom beteckning på det levnads sätt, som lagen vill träffa med sina åtgärder. Efter att ha framhållit det önskvärda i en kort och lättciterad lagrubrik finner han i stället det av socialstyrelsen föreslagna ordet "vanart", ehuru visserligen närmast hänförande sig till barn och ungdom, likväl användbart i fråga om sådana vuxna, som här skola komma i fråga.

Vanart skall även anses föreligga, då någon, som fyllt aderton men ej tjuguet år, är hemfallen åt otuktigt leverne i tillfälliga förbindelser samt till följd därav uppenbar fara är för handen, att han icke kommer att efter förmåga ärligen försörja sig. Här är det, som synes, det otuktiga levernet, som skall utgöra huvudgrunden för ett ingripande. Blotta faran för att en sådan person i denna åldersgrupp — man eller kvinna — icke kommer att kunna efter förmåga ärligen försörja sig skall vara tillräcklig som ytterligare kvalifikation.

Den närmaste befattningen med ärenden enligt vanartslagen skall handhavas dels av barnavårdsnämnderna och dels av särskilda skyddsnämnder. Liksom grunden för ingri-

Eder kassa får S M Å påkänningar om Ni köper från A.-B. Klänningar

Egna ateljéer. — Förnäml. fransk tillskärare. — Förmånliga betalningsvillkor.
Klarabergsgatan 58, 1 tr., Stockholm. — Filial: Götgatan 14, 2 tr., Stockholm.

pande enligt lagen skall vara ensartad i fråga om det egentliga lösdri- vareklientelet såväl som i fråga om de sedeslösa, så skall också samma organ inskrida mot båda dessa kategorier av vanartade. All vanartad ungdom, som fyllt aderton men ej tjuguet år, manlig eller kvinnlig, sedeslös eller på annat sätt vanartad enligt lagen, skall omhändertagas av barnavårdsnämnd. De, som fyllt tjuguet år, skola omhändertagas av en skyddsnämnd, som i ganska mycket skiljer sig från den skyddsnämnd, vilken av 1929 års sakkunniga föreslogs skola handhava ingripandet mot de prostituerade. I denna sistnämnda skyddsnämnd sökte man avkoppla polismyndigheten från all befattning i första instans med sedeslösheten. Enligt det nu framlagda förslaget skall i stället polismästare eller i vissa fall annan befattningshavare vid polisväsendet vara ordförande i skyddsnämnden. Förutom ordförande skola två bisittare fungera i skyddsnämnden, den ena vald av landsting eller, såvitt angår skyddsnämnd i stad, av stadsfullmäktige och den andra förordnad av länsstyrelsen. När ärende handlägges rörande kvinna, skall minst en av bisittarna vara kvinna. Ett ärende får icke företagas till avgörande av en skyddsnämnd med mindre nämnden är fulltalig. Om alla tre medlemmarna i nämnden äro av olika mening och dessa meningar ej kunna jämkas ihop, skall ordförandens gälla.

Om nu någon beträdes med vanart

enligt lagen, skall polisman ombesörja hans eller hennes inställande inför barnavårdsnämnd eller skyddsnämnd, alltefter åldern under eller över tjuguet år. Om fattigvårdsnämnd, hälsovårdsnämnd eller nykterhetsnämnd eller polismyndighet får kännedom om "vanart" hos ungdom under tjuguet år, skall sådant anmälas till barnavårdsnämnden. Nämnden, barnavårds- eller skyddsnämnden, skall verkställa undersökning av fallet, införskaffa upplysningar, begära utdrag ur straffregistret, taga reda på den vanartades levnadsförhållanden och möjligheter att försörja sig samt i övrigt allt vad som eljest kan vara av betydelse vid ärendets prövning. Befinns det, att den vanartade är i behov av fattigvård, sjukvård, alkoholistvård eller annan vård, skall nämnden se till att sådan beredes honom.

Behöves ingen särskild vård och befinnes vanart föreligga, skall den vanartade av nämnden få en erinran om vikten av att föra ett ordentligt liv och de påföljder, som eljest kunna inträda. Denna mera formlösa erinran skall ersätta det enligt vår nu gällande lag använda varningsförfarandet. Erinran blir icke offentlig, såsom fallet är med varningen. Den skall ej, såsom varningen, skriftligen tillställas den vanartade.

Erinran skall, där så behöves, vara åtföljd av hjälpåtgärder, såsom arbetsansvisning, övervakning m. m. Här har 1929 års förslag tämligen noga följts. I avvaktan på hjälpåtgärderna

HUSMODERNS
Tvättinrättning

Motto:
Allt till kundens bästa.

SCHÉELEGATAN 13. Tel. Kungsh. 9499

Specialité: Tvätt och torkning. Exp. endast 2 å 3 dagar

Garanteras: Inga frätande tvättmedel. Extra fin mangling.

Snabbt utförande.

Billiga priser.

skall nämnden söka bereda den erinrade vanartade husrum och uppehälle mot fullgörande av arbete.

Den vanartade, den felande kallas han i lagförslaget, kan också beredas tillfälle att frivilligt ingå på arbetsanstalt under en tid av minst 6 månader, högst 2 år.

Förslaget bygger, liksom 1929 års sakkunniga, på en intim samverkan med enskilda hjälpföreningar. Dessa sakkunnigas förslag om auktorisation av det Svenska Skyddsförbundet upptages emellertid ej av departementschefen.

Om någon återfaller i vanart efter att förut ha varit föremål för lagens förebyggande åtgärder, erinran, arbetsanvisning m. m. eller förut intagen å arbetsanstalt, så överlämnas ärendet till länsstyrelsen. En person kan således i regel icke överlämnas till länsstyrelsens behandling, så framt han ej tidigare gjort sig skyldig till vanart, som blivit föremål för åtgärder enligt lagen. Undantag göres dock för den, som är okänd och ej lämnar uppgift om sitt namn och hemvist eller lämnar oriktiga uppgifter därom samt rätta förhållandet ej kan utrönas. Länsstyrelsen skall nu, så snart ske kan, hålla förhör och verkställa utredning av ärendet. Förhören skola i princip vara offentliga, men om den felande begär det eller länsstyrelsen finner omständigheterna föranleda därtill, skall handläggningen ske inom stängda dörrar. Vid ärendets behandling hos länsstyrelsen har den felande rätt att kostnadsfritt få biträde, som för

hans talan, såvitt detta ej prövas vara uppenbart onödigt.

Länsstyrelsen kan efter ärendets prövning förordna om alkoholist-, fattig- eller sjukvård, där sådan vård visar sig vara behövlig. Den kan också göra erinran och i samråd med barnvårdsnämnd eller skyddsnämnd förordna om samma slags förebyggande åtgärder, som stå dessa nämnder till buds, eller tillåta den felande frivilligt ingående å arbetsanstalt. Först om allt detta prövas lönlöst, skall länsstyrelsen besluta om den felandes tvångsintagning å allmän arbetsanstalt. Villkorligt anstånd kan emellertid meddelas med detta besluts verkställande, ifall grundad anledning finnes att antaga, att den felande skall låta rätta sig redan till följd av det meddelade beslutet. Han ställes då under övervakning under en provotid av två år.

Arbetsanstalterna skola vara försedda med särskilda ungdomsavdelningar. Landskrona- och Svartsjöanstalterna skola bibehållas. Dessutom skall det blivande vårdsystemet utbyggas med ytterligare anstalter.

Departementschefen framhåller, att vid anstaltsvården den största vikt bör fästas vid att de internerade få sådan sysselsättning, som kan bibringa dem nyttiga kunskaper för deras kommande liv. De intagna böra efter ålder, anlag och arbetsförmåga samt med hänsyn till mottaglighet för rättelse, föregående anstaltsvistelse eller för brott undergånget straff m. m. såvitt möjligt hållas skilda.

Fru Eva Hårleman, Specialist i vetenskaplig skönfetsvård

Paraffininjektioner. Modern ansiktsbehandling, Plastiska operationer utföras av kirurgen Dr Kapp, Steinaef-Kapps injektioner, diatermi o. massage för klena personer.

Drottninggatan 81 A, Stockholm.

11-5. Tel. Norr 34 41.

Interneringstiden är obestämd. Den felande skall vistas å anstalten till dess grundad anledning finnes att antaga att han efter utskrivningen kommer att ärligen försörja sig. Är han intagen enligt länsstyrelses förordnande, må han dock ej utskrivas tidigare än ett år efter intagandet, utan att synnerliga skäl därtill äro, och ej heller senare än tre år där-efter. Har han frivilligt ingått, må han icke kvarhållas under längre tid än som angives i den skriftliga förbindelse, han därvid själv avgivit.

Om särskilda, i lagen närmare bestämda omständigheter föreligga, kan den felande kvarhållas längre tid än tre år å anstalt. I så fall skall emellertid frågan om hans utskrivning därifrån upptagas till prövning minst en gång varje kalenderår. Försökspermission med övervakning skall kunna tillåtas. Vistelsen utom anstalten under tiden för sådan försökspermission räknas såsom anstaltsvistelse och må, då tiden för kvarhållande är begränsad, ej utsträckas över denna tid. Då försökspermission beviljas någon, har anstaltsstyrelsen att förberedande av sysselsättning åt honom och hans förhjälpande till ort, där sådan erhållits, anlita organisation, som utövar social hjälpverksamhet, eller enskild person, vilken finnes villig omhändertaga honom.

Sedan den felande slutligt utskrivits från anstalten, kan han under en tid av högst två år ställas under övervakning. Även vid utskrivningen har styrelsen för anstalten att med anlitande av organisation, som utövar

social hjälpverksamhet, eller enskild person söka i tid bereda honom lämplig sysselsättning och förhjälpna honom till ort, där sådan erhållits, eller att vidtaga andra tjänliga åtgärder till hans bistånd. Därest lämplig sysselsättning finnes icke kunna omedelbart beredas honom, må anstaltsstyrelsen, när skäl därtill äro och han intagits enligt länsstyrelses förordnande, kvarhålla honom å anstalten, till dess sysselsättning kunnat anskaffas, dock högst fyra månader.

Kostnaderna för samhällets ingripande enligt vanartslagen skola till huvudsakligaste del åvila staten. Departementschefen framhåller visserligen, att det möjligen kunde ifrågasättas, huruvida icke kostnaderna till större eller mindre del borde överflyttas på kommunerna och eventuellt delvis på landstingen. Samhällets h i t t i l l s v a r a n d e ingripande mot lösdriveriet har visserligen bestritts av staten. Men detta ingripande har väsentligen betraktats som led i statens åtgärder till den allmänna ordningens och rättssäkerhetens upprätthållande och därför av ålder ansetts vara en statlig angelägenhet. Den nu planerade lagstiftningens syfte skulle till stor del vara att söka uppfostra och tillrättaföra det klientel, mot vilka ingrepp enligt lagen tänkes ske. Dessa förebyggande åtgärder, särskilt hjälpåtgärderna, kunde nog snarast tänkas vara en kommunernas och landstingens angelägenhet. Emellertid skulle dessa kostnader, om de lades till kommunerna, komma att drabba enstaka kommu-

TWILFIT

Nybrog. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

ner slumpvis och med obillig hårdhet. Sådana kommuner, som toge initiativet till ett inskridande, skulle få kostnader härför, medan andra kommunala myndigheter skulle tänkas blunda för företeelser av vanart i hopp om att därmed slippa billigt undan. Det syntes därför departementet vara det riktigaste att kostnaderna för lagens tillämpning åvilade landet i dess helhet och alltså utginge av statens medel.

Till främjande av den av lagen tänkta medverkan av enskilda hjälporganisationer har man beräknat ett årligt anslag av 75,000 kronor. Detta belopp skulle främst disponeras såsom bidrag till Svenska Skyddsförbundet — vilken organisation i sig innesluter de flesta av här påtänkta enskilda hjälporganisationer.

RUTH STJERNSTEDT.

E t t e g e t r u m .

Många och giltiga argumenteringar har under årens lopp framförts till försvar av kvinnornas pretentioner på att få vara med i fri tävlan om duglighet, på vad område det vara månede. I försvar — därför att man i många och långa utläggningar sökt bevisa att kvinnorna inte lämpade sig eller dugde för tävlan med männen på de av ålder dem tillhöriga områdena. Vilket, torde man invända och har invänt, borde få framgå ur tävlingsresultatet och ej i förväg fastslås!

Under de tider dispyten fortgått har knappast ett intelligentare och skickligare utfall mot förhandsåsikter gjorts än nu senast av Virginia Woolf. Den berömda engelska romanförfattarinnan har inte generat sig

för att obehaga sina vänner, bland vilka "feminism" är allt utom guterad, genom att uppträda med en bok som är den mest kompromissfria kvinnoakspropaganda som tänkas kan. Rebecca West, den kända engelska litteraturkritikern, ger också Virginia Woolf i *The Bookman* intyg på att ha med ett utomordentligt mod trotsat den rådande tonen inom "intelligensen", där hon annars alldeles direkt har sina stora beundrare.

A Room of One's own heter den förargelseväckande boken och ursprunget till den spirituella och kvicka essayn var en anhållan från "the Arts Society" i Newnham och "the Odtæa" i Girton att Mrs Woolf ville hålla ett föredrag om "Kvinnor och diktning".

Vad har detta att göra med ett eget rum, frågar Mrs Woolf själv på första raderna av sin bok. Hela bo-

A Room of One's own by Virginia Woolf. Published by Leonard and Virginia Woolf at the Hogarth Press, 52 Tavistock Square, London, W. C. 1929.

När Ni går till posten, går Ni även till Postsparbanken, landets största o. säkraste sparkassa

Samma sparbanksbok gäller över hela landet. Direkta uttag av intill 300 kr. **Ränta 3 $\frac{1}{2}$ %**

ken utgör ett svar på frågan. Med en osviktig logik och blixtrande kvickhet leder Virginia Woolfs undersökning av kvinnorna som producerande diktare till den enkla slutledningen att kvinnorna, som andra, är beroende av yttre betingelser för prestationer av värde och att vad de i den vägen haft att räkna med inte sträckt sig till besittningen av ett eget rum. Genom århundraden och århundraden! Och så frågas, säger Mrs Woolf — frågas i form av anklagelse och som dräpande argument mot möjligheten av kvinnligt snille — varför det t. ex. inte funnits någon Shakespeare bland kvinnorna?

Låt oss antaga, fortsätter hon, att Shakespeare hade en överlägset begåvad syster, vi kan ju kalla henne Judith. Shakespeare skickades till latinskolan och där läste han Ovidius, Virgilius och Horatius, grammatik och logik. Men han var en vild pojke och efter en äventyrlig kärlekshistoria flydde han till London. Där klarade han sig en tid med att hålla hästarna vid ingången till teatern, dit han hade en obetvinglig dragning. Snart nog lyckades han att komma innanför teaterdörren, blev en framgångsrik aktör, levde i universums mitt, om man så får uttrycka sig, kände alla och var känd av alla, hade till och med tillträde till drottningens palats. Hans imaginära syster Judith måste tänkas under tiden såsom kvarvarande hemma. Hon var lika äventyrsälskande, lika fantasifull och lika begiven på att se

världen. Men hon skickades inte ens till skolan, hon fick inte lära sig grammatik och logik, ännu mindre läsa Horatius och Virgilius. Kanske fick hon någon gång tag i någon av sin brors böcker och läste några sidor. Men så kom föräldrarna och ålade henne att stoppa strumporna och se till stuvningen på spisen och inte hänga näsan över böcker.

De var inte hårda emot henne, kanske var hon sin fars älsklingsbarn, men de visste ju vad som var passande för henne. Måhända skrev hon i alla fall ihop några sidor i hemlighet uppe på fruktvinden, men gömde dem omsorgsfullt eller brände dem omedelbart. Innan hon lämnat ton-åren ville man gifta bort henne med sonen till en ullhandlare i grannskapet. Hon förklarade att giftermål var henne förhatligt, och för detta blev hon strängt och handgripligt tuktad av sin fader. Därefter sökte han tubba henne till samtycke genom att ge henne ett pärlshalsband och en vacker klänning. Men hon gjorde ett litet paket av sina nödvändigaste tillhörigheter och gav sig i väg till London en vacker sommarnatt. Liksom William hade gjort. Liksom han hade hon smak för teatern. Hon stod utanför ingången, men hon kunde inte hålla hästar, som han hade gjort. Hon skulle velat bli skådespelare som han, men kvinnor uppträdde ju inte på teatern! Männen skrattade henne rakt upp i ansiktet, när hon kom med något sådant. Direktören åter hade ett helt annat propå att göra henne!

Trädgårdskurs för kvinnliga elever vid Torshäll, Leksand

5 (event. 14) april—31 okt. - 23:dje kursen, Extra elever även på kortare tid. Vegetarisk kost. Ref., prospekt och vidare upplysn. på begäran. Riks 194. Även inackord. mottagas.

Lillie Landgren.

Själv kunde hon emellertid inte gå in på något värdshus och äta sin middag eller ströva omkring på gatorna och studera nattlivet, som det stod William fritt. Dock hade hon, som han, geniet som lever av att studera mänskorna och deras vägar. Till sist gick hon under mellan männens generella begäran att hon som kvinna skulle föra ett kyskt liv och mäns individuella önskan att hon inte skulle göra detta. En natt dränker hon sig — och sitt ofödda barn — i Themsen och begravs vid någon korsväg där omnibussarna stannar utanför värdshuset det eller det.

Så hade ett kvinnligt genis öde artat sig på Shakespeares tid, menar Virginia Woolf. Men, säger hon också, hon är fullt överens med herrarna om att ingen kvinna på Shakespeares tid kunde ägt Shakespeares snille. En Shakespeare föds inte bland obildat, arbetande folk. Inte heller i vår tid bland arbetsklassen. Hur skulle det varit möjligt då, bland kvinnorna, vars hushållsarbete började innan de lämnat barnkammaren och som av föräldrar, lag och sed tvingades utslutande hålla sig till detta. För att inte tala om att de aldrig hade ett fredat eget rum i huset!

Den handikap som från sextonde seklet och alltjämt framåt varit ett hinder för kvinnor att utveckla och nyttja en intellektuell och skapande

begåvning belyser Virginia Woolf allt vidare med gnistrande kvickhet och slagfärdig praktisk uppfattning av verkliga förhållanden. Det hela formar sig till ett dräpande svar på tillvitelserna att ingen kvinna under någon tid kommit upp i nivå med de stora manliga snillena.

Virginia Woolf är själv kvinna — och geni. "Intelligensen" i hennes land har accepterat henne. Hon har inte accepterat att erkännas som blott ett lysande undantag från den allmänna regeln. Hon har velat reda ut varför chansen är så liten för en kvinna. Hon har gjort det med den överlägsna psykologiska djupblick, den briljanta och egenartade framställningskonst som ställt författarinnan till Orlando, *To the Lighthouse*, *Jacob's Room* och ännu andra böcker med i främsta ledet bland moderna engelska författare. Här har endast exempelvis antytts hennes metod för att komma fram till den alltid i sikte hållna slutledningen, att det är ett eget rum som så länge fattats kvinnorna med allt vad detta inneburit av beroende och osjälvständighet. Metoden bottnar i engelsk "common sense", men är därutöver uppbyggd av ett skarpt intellekt, som genomtränger långt tillbaka liggande orsaker och analyserar dessas verkningar.

ELLEN KLEMAN.

Ernst Mattssons *Snörmakeri & Bandfabriks-
Aktiebolag - Stockholm*

Rontor och Fabriker: 33 Arbetargatan. Tel. R. 320 96, R. 81 89.
Försäljningslokal: 52 Klarabergsgatan. Tel. 137 96, Norr 196 96, - Affären grundad 1833

Lön efter behov eller lön efter prestation.

Reflexioner med anledning av en nyutkommen bok.

Om man kommer i den belägenheten, att man måste taga itu med ett praktiskt löneproblem, sättes man inför nödvändigheten att klargöra, i vilken mån löntagarnas behov skola spela in vid lönesättningen, och man finner snart, att det blir nödvändigt att göra en kompromiss mellan behovet och prestationen som avgörande faktor. Med lön efter prestation menas då den lön, vilken framkommer som ett resultat av tillgång och efterfrågan på ett visst slags arbetskraft med hänsyn tagen till alla de omständigheter, som här spela in. Denna lönenivå är dock ej oberoende av behoven, ty om t. ex. staten vill, att dess tjänstemän skola leva på en viss standard, måste den också betala den lön, som erfordras för ett uppehållande av denna standard, även om det står hundra sökande till varje ledig plats. Då man resonerar om löneproblem, håller man sig därför i regel till kroppsarbetarnas löner för att komma ifrån dylika hänsyn, men här tillkommer det sociala problemet, hur lönen skall kunna hållas på en sådan nivå, att den ger arbetaren möjlighet att leva på en socialt önskvärd standard, m. a. o. hur man skall kunna åstadkomma en "living wage" för alla arbetare. Det är detta pro-

blem man försökt att lösa genom införande av familjelönen, d. v. s. efter olika principer utbetalda tillägg till lönen efter det antal barn löntagaren har att försörja.

Eva Wigforss har i en sistliden höst utkommen bok lämnat en redogörelse för de olika system, statliga eller privata, som tillämpats på olika håll, samt för de skäl, som kunna framläggas för och emot. Själv är hon en ivrig förkämpe för familjelönens genomförande även här i Sverige och hennes bok utgör en god introduktion för fortsatta studier i ämnet. Denna fråga, som tillhör ett av de mest svårlösta sociala problemen, har så litet ventilerats här hemma, att varje tillskott till diskussionen är välkommet.

Jag skall icke här gå in på en utredning av frågan om familjelönen för kroppsarbetarna — därtill känner jag mig alltför mycket som nybörjare på området — utan skall endast föra diskussionen ett steg vidare in på tjänstemannalönernas område, särskilt vad gäller de privatanställda tjänstemännen. Man kan gå ut från den förutsättningen, att ett privat företag, vars anställda ha tjänstemannaställning, anser sig böra betala löner, vilka giva tjänstemännen möjlighet att leva på den standard, som vid varje tillfälle är karakteristisk för den bildade medelklassen. Detta

Arbetsinkomst och familjeförsörjning av
Eva Wigforss. P. A. Norstedt & Söners
förlag.

Damskrädderi och Klänningssömnad

Tegnérgatan 1¹¹. Stockholm. Tel. 9581.
(Hälpl. för spårvagnslinje 1 o. 6 samt busslinje 55.)

Emottager beställningsarbete å all sömnad, som hör till 1:sta klass damskrädderi och klänningsateljé. Vålgjort arbete och humana priser. Vördsamt *Ruth Gustafson*.

Rudolph Björklund & C:o.,

Tapeter Malm Morgsg. 8
Stockholm

är den fasta grund man har att bygga på, åtminstone då det gäller männens löner. Men skall den minimilön man på detta sätt kan uppkonstruera hänföra sig till den ogifte eller till den gifte med ett eller flera barn att försörja? Anpassar man lönen efter den ogiftes minimibehov, komma familjeförsörjarna att bringas i misär; rättar man sig å andra sidan efter en medelstor familjs utgiftsstat, komma löneutgifterna att bli så stora, att det i regel blir omöjligt för arbetsgivaren att gå i land med dem. Man måste nämligen komma ihåg, att en stor del av tjänstemannakåren består av manliga eller kvinnliga tjänstemän, som ej ha några barn att försörja, och att den senare principen därför skulle leda till, att arbetsgivaren finge försörja en mängd barn, som ej existera.

Hur man vänder och vrider på detta problem, kommer man tillbaka till barntilläggen, som den enda framkomliga vägen för att åstadkomma den för alla parter bästa lösningen av problemet. Den vanligaste invändningen man får höra häremot är den, att tjänstemännens privatförhållanden ej skola spela någon roll vid lönesättningen, utan att denna endast skall bero på prestationen. Detta är visserligen sant, och vad befordringarna till mer kvalificerat och bättre avlönat arbete beträffar, bör endast prestationsförmågan vara avgörande. Men hela detta resonemang gäller minimilönerna för dem, som på tillfredsställande sätt utföra det icke

kvalificerade arbetet inom företaget i fråga. Och även om man ej går in för barntillägg, kan man aldrig undvika, att behoven utöva ett synnerligen stort inflytande på lönesättningen, och detta på ett sätt, som är allt annat än sympatiskt och särskilt orättvist, vad kvinnorna beträffar. Som det nu är, motiveras den lägre lönen för de kvinnliga tjänstemännen med att de ej ha försörjningsplikt — detta är åtminstone ett av de tusentals skäl man hör anföras. Tjänstemännen delas sålunda upp i två grupper på grund av försörjningsplikten mot barnen — någon försörjningsplikt mot hustrun existerar icke i de fall där hon är arbetsför, en sanning som man har synnerligen svårt att klarlägga för de äkta männen, vilka anse att de försörja hustrun, därför att det är deras inkomst, som representerar familjens penninginkomst. Men den gräns som under nuvarande förhållanden drages mellan de två grupperna, överensstämmer ej med verkligheten, och ur de kvinnliga tjänstemännens synpunkt vore därför mycket vunnit, om barntilläggen återinfördes. Ett av motiven för den lägre lönen vore därmed ur världen. För det andra spelar familjeförhållandena även med nuvarande lönesystem en betydande roll vid lönesättningen, ty det är mycket lättare för en gift man än för en ogift, att erhålla en löneförhöjning under åberopande av svårigheterna att få debet och kredit att gå ihop. Vore det under sådana förhållanden

Tandläkare ERIK LINDBLAD

Sveavägen 102, 2 tr. (Hiss). STOCKHOLM

Mottagning efter överenskommelse pr telefon 81980.

ej mycket mera sympatiskt att öppet säga ifrån, att en viss del av lönen utgår som bidrag till barnen, än att ge lönehöjningen sken av att vara en ersättning för en fiktiv arbetsprestation? Det nuvarande systemet är sannerligen ej ägnat att åstadkomma tillfredsställelse bland tjänstemännen. Kompromissen mellan behov och prestation är en nödvändighet och det gäller endast att finna den bästa lösningen.

KARIN KOCK.

Opinionsyttring beträffande gift kvinnas nationalitet.

I anledning av N. F:s Haagkonferens för kodifiering av internationell lag har Fredrika-Bremer-Förbundet antagit en resolution, vari hävdas att kvinnor, gifta eller ogifta, böra ha samma rätt som män att bibehålla, förändra eller förvärva medborgarskap. Ett tjugotal förbunds-kretsar stödjade genom gjorda uttalanden denna resolution.

Svenska Kvinnornas Nationalförbund och Svenska Kvinnors Medborgarförbund ha antagit liknande resolutioner.

Samtliga dessa uttalanden ha översänts till Haag för att stödja en av Internationella kvinnoförbundet och Internationella kvinnorösträttsalliansen organiserad opinionsyttring, som kommer att äga rum vid ett offentligt möte i konferensstaden instundande 14 mars.

Donation till Fredrika-Bremer-Förbundet

En gåva av 3,600 kronor har överlämnats till förbundet. Givaren önskar vara okänd och gåvan ingår i förbundets fonder såsom Anonym donation nr 4. Röntan skall gå till pensioneringen av F.-B.-F:s befattningshavare.

Nya förbundsmedlemmar

Båstad: fru Emma Rosander.

Gysinge: fröken M. Hamilton.

Gävle: fru Anna Berlin, fru Edit Norrbom, fru Edit Westman.

Hälsingborg: frkn Mimmi Andersson, frkn Ruth Andréén, frkn Marie Arendt, Ramlösa brunn, fru Carola Bergman, frkn Anna-Lisa Bergstrand, fru Paula Bergström, frkn Carola Broman, frkn Ellen Broman, fru Asta Bülow, fru Karin Carlsson, frkn Ruth Carlsson, fru Helga Dencker, Ödåkra, fru Thyra Dunker, grevinnan Eva Ehrensvärd, Liatorp, fru Jessie Fex, fru Ingeborg Floberg, fru Anna Franklin, fru Eva Fürstenberg, fru Hildegard Hammar, fru Hilma Hedberg, fru Magda Hellgren, fru Hulda Herlin, frkn Anna Hjelm, fru Margaretha Håkansson, fru Elisabeth Ingelsson, fru Anna Jahréén, frkn Helene Johansson, fru Violet Junger, fru Alfhild Jönsson, Ramlösa Brunn, fru Anna Killman, fru Hanna Lindgren, fru A. Lindsjö, fru Henriette Ljungberg, fru Stina Ljungberg, frkn Agda Ljungberg, frkn Clara Ljungberg, frkn Ingeborg Lundahl, fru Eva Lundberg, överstinnan T. Lyström, fru Olga Löfdal, frkn Hanna Marne, Nyhem, fru Hildur Peyron, fru Edla Rydin, frkn Emy Samuelsson, fru Ellen Schollin-Borg, frkn Ruth Siegård, fru Hanna Stenström, fru Gerda Svensson, fru Ebba Velander, frkn Gunhild Westerdahl, fru Alexandra Widding, fru Anna Åberg, fru Sigrid Åhrman, fru Anna Österberg.

Göteborg: fru Alice Bratt, fru Elsa Lundquist.

Halmstad: fru Agda Elmqvist, fru Matilda Johansson, frkn Anna Lindström, fru Edla Larsson.

Karlskrona: fru Siri Burman, fru Margit Holmberg, fru Iris Ohlsson, fru Flo-

Har Ni
**Huvud-
värk?**

Då bringa TOGAL-tabletterna hjälp på några få minuter. Rek. av läkare. Finnes på apoteken å Kr. 2:40 och 0:85.

V. A. Palmérs
Gravvårdsutställning

Norrtullsgatan 38, Stockholm

Tel. 206 182

Bost. 312 946

rence Wollin, fru Greta Wessberg, Emma-boda.

Karlstad: fru Greta Bergqvist, fru S. Cervin, frkn Anna Eriksson, fru Alfa Larsson, fru Ruth Löväsen, fru Ebba-Lisa Nygren, frkn Greta Svanbom, fru Dagny Torpe, fru Ingrid Utterström, frkn Kerstin Welin, frkn Märta Wåhlén.

Linköping: frkn Agda Bengtsson, fru Anna Ekman, Bjärka-Säby, fru Margit Larsson, frkn Karin Abrahamsson, tandläkare Ingrid Juhlin, fru Dagmar Nordenfalk, fru Jenny Olsson, fru Stina Ridderstad, fru Elisabeth Svahn, fru Ruth Zachrisson.

Mariestad: frkn Saga Eliasson, frkn Brita Gordh.

Norrköping: doktor Gerda Börjeson, frkn Gunhild Sjöberg, fru Sigrid Lundin, fru Lisen Olsson, frkn Maria Moberg, fru Hedera Svartling, fru Bertha Andersson, fru Vega Andersson, fru Dagmar Nilsson, fru Margareta Nyborg, frkn Valborg Zetterstrand.

Stockholm: fru Hilda Evert-Petersson, frkn Märta Henriques, fru Maria Lagerholm, fru Elisabeth Palme, fru M. Palme, frkn Dagny Thorvall, frkn Ida Östling.

Svalöv: fru Ester Melckert.

Tomelilla: frkn Irma Henninger, frkn Herta Nilsson, fru Agnes Rosengren, fru Hedvig Skarman, fru Lova Åberg.

Umeå: fru Ellen Nyberg, fru Käthe Rietz, fru Elin Arner, fru Ester Henriks-son, fru Dagmar Jeansson, fru Beda Sara Jungner, frkn Signe Lagergren, fru Tora Möller, fru Erna Rude, fru Greta Rudberg, frkn Tyra Sandström, fru Vera Tillgren.

Visby: frkn Hedvig Cramér, fru Agnes Dahlbäck, fru Dagmar Edqvist, fru Anna Jakobsson, fru Karin Lundberg, fru Olga Lundberg, fru Stina Rydqvist, fru Gerda Sundahl, frkn Hanna Sundahl, frkn Lisa Thulin, fru Maria Värmon.

F.-B.-F.-kretsarna.

Båstadskretsen hade den 24 febr. ett möte, varvid den hade nöjet att som gäst mottaga fröken Axianne Thorstenson från Stockholm. Sedan ordföranden hälsat fröken Thorstensson välkommen, höll denna ett synnerligen intressant och medryckande föredrag över ämnet Internationellt kvinnoarbete och berörde därvid även Kvinnokongressen i Berlin sommaren 1929, vid vilken talaren såsom representant för F.-B.-F. varit närvarande.

Vid årsmötet omvaldes till ledamöter avstyrelsen fröken Maria Graaff, ordförande, fru A. Holger, vice ordförande, fru Sigrid Graaff, kassör, fru Nanny Olsson, sekreterare, samt fruarna Ragnhild Nilsson, Ruth Kruse och B. Baumgart. Suppleanter blevo fru Gerda Sölling och frkn Malin Karlsson. Revisorer postmästare Hedda Rosengren och fröken Karin Berg med fru L. Svensson som suppleant. Till ombud vid kretsmötet i Ystad valdes fröken Maria Graaff och fru A. Holger.

Falköpingskretsen höll den 19 febr. sitt årsmöte. Sedan års- och revisionsberättelser upplästs, beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för föregående års förvaltning. De styrelseledamöter, som voro i tur att avgå, omvaldes, nämligen fruarna Tullie Koch, Anna Larsson, Gurli Stanzén, Elsa Eriksson och Thyra Karlson. Till 1930 års slut kvarstående styrelseledamöter äro fruarna Marie Sophie af Ekenstam, Hildur Dalhoff, Signe Sjöqvist och fröken Ruth Nyqvist med fröken Elsa Linell och fru Beda Andersson som suppleanter.

Till representanter vid förbundets allmänna årsmöte utsågos ordf., fru Anna Larsson, med fruarna Marie Sophie af Ekenstam och Hildur Dalhoff som suppleanter.

I samband med årsmötet var å Stora Hotellet anordnad en mannekänguppvisning, vilken upptog dels en rad dräkter från en gången tids mod, dels en kollektion värnyheter. Sång- och musikunderhållning hörde

Dr. Med. J. MÖLLER,

HomöopatisK Praktik, Stockholm.

Mott. 10-1, 3-5, Sönd. 1-3. T. V. 4863.

Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.

Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

Vid be- Kapp- & Dräkttyger vänd
hov av Eder till

David Södermans Klädeshandel

Drottninggatan 22

Stockholm

även till programmet. Uppvisningen ägde rum inför fulltalig publik.

Gotlandskretsen hade den 19 febr. sitt årsmöte å Residenset. Förhandlingarna leddes av ordföranden, fru G. Rodhe. Års- och revisionsberättelserna föredrogos, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Till styrelsemedlem nyvaldes fru Maria Värmon efter fru E. Thoresson, som avflyttat från staden. De övriga styrelseledamöterna omvaldes.

Av årsberättelsen framgick, att kretsens verksamhet under det gångna året mest inriktat sig på frågor i mödra- och barnavård. Så hade till barnavårdsnämnden inlämnats förslag på lämpliga personer till kretsombud, och av de föreslagna hade behövt antal antagits. Till stadsfullmäktige hade önskemål framförts om att i barnavårdsnämnden plats beredd åt personer med erfarenhet och sakkunskap i barnavård, och vid senaste val blev också antalet kvinnliga ledamöter i nämnden ökat.

Härefter vidtog diskussion om lagförslaget angående moderskapsskydd med ett klarläggande inledningsföredrag av fru Rodhe, som därvid redogjorde för betänkandets olika huvudpunkter och framhöll dess understödande och socialhygieniska syfte. Frågan väckte åhörarnas livliga intresse, och mötet beslöt att göra ett principuttalande för de sakkunnigas förslag, med en förhoppning att det skulle leda till frågans lösning vid nästa års riksdag.

Göteborgskretsen höll sitt årsmöte å Göteborgs Idun den 24 febr. under ordförandeskap av fru Mary von Sydow.

Årsberättelsen upplästes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för förvaltningen av såväl kretsens som Kvinnliga Studiehemmets räkenskaper.

Styrelsen och revisorerna omvaldes. I stället för fru Sonja Cramér, som på grund av avflyttning från Göteborg undanbett sig återval som revisorssuppleant, valdes fröken Sigrid Stenberg.

Förvaltningsutskottets förslag till resolu-

tion angående gift kvinnas nationalitet, avsedd att tillställas opinionsmötet i Haag, upplästes och antogs enhälligt.

Efter förhandlingarna vidtog ett angående nämnt samkväm. Fru Elsa Widborg reciterade dikter av Strindberg, Österling och Lagerkvist och fru Sigrid Fermæus glädde medlemmarna med pianomusik.

Halmstadskretsen har vid årsmöte den 25 februari valt grevinnan Stina Mörner till hedersordförande för kretsen, då hon på grund av försvagad hälsa undanbett sig omval till styrelsen. Fröken Anna Ljungberg, som fungerade som ordförande vid årsmötet, uttryckte i varma ordalag kretsens tack till grevinnan Mörner för det stora intresse och den ovärderliga hjälp hon visat kretsen vid dess start och under de sju år hon varit styrelsens ordförande.

Den förutvarande styrelsen omvaldes och på den lediga platsen invaldes fru Alma Spiik, som under sju år varit en av mötesvärdinnorna. Dessutom beslöts anhålla hos förbundsstyrelsen att få utöka styrelsen med två suppleanter. Till dessa platser föreslogos fröken Signe Håkansson och fru Anan Forthmeier-Johansson. Styrelsen konstituerade sig sålunda: fröken Anna Ljungberg, ordförande, fru Ruth Hernqvist, vice ordförande och sekreterare, fröken Ebba Pagander, kassaförvaltare, fru Anna Berggren och fru Alma Spiik, mötesvärdinnor, fru Vivi Ehnbohm och fröken Olga Lindström, suppleanter fröken Signe Håkansson och fru Anna Forthmeier-Johansson. Till revisorer valdes fröken Margit Olde och fru Anna Nyström och till deras suppleanter fru Solveig Frummerin och fröken Olga Lundberg.

Till representanter vid årsmötet i Stockholm utsågos fröken Anna Ljungberg, fröken Karin Lundberg, fru Alma Spiik, fröken Ingegärd Meijel och fröken Ebba Pagander.

Till ledamot i länets förtroendenämnd för stipendiefonden valdes fru Ruth Hernqvist.

Den föreslagna resolutionen om gift kvinnas nationalitet antogs. Till stipendiefon-

BEN-

och fotåkom-
mor b o t a s.

Ruben Theander
ex. sjukgymnast.

Fotvårdskliniken, Hantverkareg. 36¹. Obs.! Kostnadsfri rådfrågn. Kh.30766

den för Hallands län överlämnades 750: — kronor av för detta ändamål reserverade medel.

Sedan förhandlingarna avslutats vidtog ett angenämt samkväm, varvid lektor Allan Bergstrand läste Strindbergs Stadsresan och ett par dikter av Ossian Nilsson och fru Elsa Thorsbeck-Möller utförde ett pianonummer.

Hälsingborgskretsen hade den 25 febr. årsmöte under ordförandeskap av fröken Signe Wennberg. Av årsberättelsen framgår bl. a., att kretsen vid årsskiftet hade 451 medlemmar, varav 3 hedersledamöter och två stödande. Till styrelseledamöter återvaldes fröken Wennberg, d:r Hanna Christer-Nilsson, fru Astrid Gierow, fru Lily Månsson, fru Högstedt-Olsson, fru Sigrid Sjövall, fru Helga Sjunnesson, fröken Ellida Persson, fru Margit Sjögreen och friherrinnan Elsie Mannerheim. Till revisorer återvaldes fröknarna Elin Witt och Olga Francke med fröken Agda Ljungberg och fru Johanna Nordlund som suppleanter. Till representant i Fredrika Bremerförbundets stipendieinstitutions nämnd återvaldes fru Gierow. Till representanter vid årsmötet i Stockholm utsågs fröken Wennberg, fru Gierow, fröken Leonie Deshayes, fru Sjövall, fru Sjunnesson, fruarna Månsson, Högstedt-Olsson, Nordlund, Sjögreen och friherrinnan Mannerheim.

Sedan husmor, fru Högfeldt-Olsson, lämnat en uppgift på de föreningar, som hyrt klubblokalen, riktade ordf. å årsmötets vägnar ett särskilt tack till henne för hennes framgångsrika arbete till kretsens trevnad och fördel.

Mötet anslöt sig till en av F.-B.-F. föreläsningsresolution, rörande frågan om kvinnans nationalitet vid äktenskap med utländsk undersåte. Sedan en del meddelanden lämnats, överlämnades ordet åt fil. kand. fröken Axianne Thorstenson, Stockholm, som talade om "Internationellt kvinnoarbete".

Sedan ordf. tackat för det med kraftiga applåder hälsade föredraget, sjöng fröken Alma Löfkvist ett par sågnummer, ackompanjerad av fröken Ella Hansson.

Vid konstituerande sammanträde med styrelsen återvaldes till ordf. fröken Wennberg, till vice ordf. d:r Christer-Nilsson, till sekreterare fru Gierow, till kassaförvaltare fru Månsson, till vice sekreterare friherrinnan Mannerheim, till vice kassaförvaltare fröken Persson, till husmor fru Högstedt-Olsson och till byråföreståndarinna fru Sjövall.

En kurs i fransk konversation under ledning av Madame O. Nemschinoff och Mademoiselle G. Regnier tog sin början den 5 februari.

Den 6, 14, 21 och 28 febr. har fil. lic. fru Ingegerd Henschen-Ingvar, Lund, hållit dubbelföreläsningar om "Italiensk målar-konst", belysta av en mängd vackra skiop-tikonbilder.

Härnösandskretsen hade den 4 febr. en offentlig sällskapsafton å Stads-hotellens festvåning. Fru Anna Kaijser gav en mycket intressant och gedigen reseskildring från Polen, belyst med utmärkta ljusbilder. Vidare förekom en dialog mellan en nutida fru och en från 1700-talet, framförd av ordföranden och fru E. Söderbaum, vilken mottogs med varmt bifall. Ångermanlands hemslöjd hade anordnat en vacker utställning av nyare hemslöjdsalster, som blevo föremål för livligt intresse.

Kretsen Lund med omnejd hade den 22 febr. årsmöte å Grand Hotells stora sal, vilken var i det närmaste fullsatt av medlemmar i kretsen. Årsmötet fick en särskilt högtidlig prägel därigenom, att kretsen samtidigt firade 20-årsjubileum.

Sedan kretsens ordförande fru Anna Herrlin hälsat de närvarande välkomna upplästes års- och revisionsberättelserna, vilka godkändes. Ansvarsfrihet beviljades. På förslag av fröken Elna Persson anslogs 100 kr. som gåva till Hertha-hemmets verksamhet.

Därpå förrättades val av styrelsemedlemmar. I tur att avgå voro fröken Elna Persson, fru Carola Eklundh, fru Thyra Rosén och fru Malin Ingers-Holmström, vilka med acklamation återvaldes, samt fru Maria Backman, som begärt sitt utträde ur sty-

*Vi förmedla BLOMMOR
Varf Ni vill, När Ni vill*

La Rose Sturegatan 30
Blomsteraffär Telefon: Norr 56 90
Stockholm

relsen på grund av avflyttning från Skåne. I hennes ställe invaldes i styrelsen fru Astrid Palmér. Till revisorer omvaldes fru Martina Blidberg och fröken Ida Westdahl och suppleanter blevo fröken Inez Möller och fru Ingeborg Göransson. De förutvarande ombuden till förbundets årsmöte i Stockholm omvaldes; till representant i Malmöhus läns stipendienämnd utsågs fru Karin Mortensen.

Sedan dessa ärenden behandlats gav fru Herrlin en intressant återblick på förbunds-kretsens verksamhet under de gångna 20 åren, därvid begagnande tillfället att tacka dem, som betydligt särskilt mycket för kretsen och dess framgång. Efter fru Herrlins tal överräcktes till henne en bukett av röda tulpaner, ett tack till henne för det energiska och målmedvetna arbete hon som ordförande nedlagt för föreningen under de senaste åtta åren.

Därefter utförde fröken Maria Håkansson ackompanjerad av fru M. Kallenberg tre av den sistnämnda komponerade sånger.

Till sist följde en komedi i en akt, "Faun och nymf", som uppfördes av några unga damer och bjöd på många små lustigheter. Därmed var denna del av festen slut, och en stund senare vidtog samkväm och gemensam supé.

Kristianstadskretsen hade den 28 febr. tillsammans med Husmodersföreningen och skilda politiska läger representerande kvinnoföreningar på platsen anordnat ett offentligt möte å Industrihotellet, varvid fröken Clara Munck af Rosenschöld talade i ämnet: "Vad innebär den kommunala flickskolan?" Härpå följde diskussion under ordförandeskap av fru Elsa Nordlund.

Landskronakretsen hade den 27 februari sitt årsmöte på flickskolan under ordförandeskap av fröken Brita Trägårdh. Till suppleant i styrelsen efter fru Ingrid Lindstén, som under året avlidit, valdes enhälligt rektor vid kommunala flickskolan fröken Valborg Cervin.

Till kretsens representant i länets stipendienämnd valdes fru Hanna Neess.

Inbjudning till årsmötet i Stockholm framfördes, men beslöts att låta anstå med val av representant till senare.

Kretsen beslöt att fortfarande en tilläggsavgift av 30 öre årligen pr medlem skall utgå, vilka medel tillfalla stipendiefonden. Vidare beslöts att om tillräckligt antal deltagare anmäler sig anordna kurser för nybörjare i tyska språket.

Efter förhandlingarna höll fil. mag. fru Ruth Widin-Rothstein ett synnerligen intressant föredrag om "Ryska kvinnor", illustrerat av vackra skioptikonbilder. Mötet avslutades med samkväm med tesupé och sång av fröken H. Blennow.

Linköpingskretsen höll den 20 febr. sitt årsmöte under ordförandeskap av fröken Sigröd Tersmeden. Ordföranden grevinnan Louise Stenbock hade undanbett sig återval, och utsågs enhälligt till ordförande friherrinnan Sigröd Leijonhufvud. Ledamoten av styrelsen fru Armida Theorell önskade ej heller komma ifråga och nyvaldes fru Dagmar Nordenfalk. Ett varmt tack framfördes av mötets ordförande till de avgående styrelsemedlemmarna för deras insatser i föreningens verksamhet. Övriga styrelsemedlemmar omvaldes. Styrelsen fick således följande sammansättning: friherrinnan Sigröd Leijonhufvud, ordf., fröken Sigröd Tersmeden, v. ordf., fru Margit Larson, sekr., fröken Gerda Krook, kassaförvaltare, fru Marie-Louise Lundberg, fröken Ingrid Vallqvist, fröken Eva Ödlund, fru Eva Hanzén, fru Dagmar Nordenfalk. Till revisorer valdes fröken Anna Viklund och fru Elisabeth Svahn med fru Sigröd Willén och fröken Elsa Andersson som suppleanter.

Till ledamot i nämnden för länets stipendiefond utsågs fru Marie-Louise Lundberg. Ledamot i sjuksköterskebyråns styrelse blev friherrinnan Leijonhufvud.

Sedan förhandlingarna avslutats höll fru Stina Ridderstad f. Bildt ett med ljusbilder illustrerat föredrag över ämnet: "Fornt och

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning
 Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
 — — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190. — — — — —

främmande i våra kyrkor". Det synnerligen intressanta anförandet fängslade i hög grad åhörarnas uppmärksamhet. Fru Gertrud Wågman utförde därpå ackompanjerad av fru Armida Theorell några med livligt bifall hälsade sångnummer. Till sist samlades man under angenäm stämning till gemensam supé.

Mariestadskretsen hade den 10 febr. årsmöte och samkväm å Hushållsskolan. Års- och revisionsberättelser upplästes och godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till medlemmar i kretsens styrelse valdes: fröken Gudrun Langenheim, fru Emelie Bergman, fröken Dagmar Johansson, fru Ester Ekengren, fröken Gerda Lindblom, fru Selma Ericson med fru Hellevi Fogelquist och fru Martha Bergenfeldt som suppleanter. Till revisorer valdes: fröknarna Sigrid Lindgren och Ester Walin; till suppleanter: fröken Claesine Nordqvist och fru Agda Gordh; till ombud vid årsmötet: frkn Gudrun Langenheim, fru Ester Ekengren med fru Sigrid Holmberg och frkn Gerda Lindblom som suppleanter. Till kretsens representant i Stipendienämnden utsågs fru Andriette Florén med frkn Sigrid Lindgren som suppleant. Efter mötesförhandlingarna läste fru Nanna Nordal fru Annie Wallentheims artikel i Hertha om *U n g d o m e n o c h k v i n n o r ö r e l s e n*, och senare visades i en livligt uppskattad revy i Grönköpingsstil vad som under förra året tilldragit sig i kretsen.

Norrköpingskretsen hade den 19 febr. årsmöte med samkväm i Stadshussalongen. Närmare ett 60-tal medlemmar hade infunnit sig. Sedan års- och revisionsberättelserna upplästes och ansvarsfrihet beviljats, förrättades val av styrelse. Därvid omvaldes fru Fanny Björkman, frkna Gerda Malmström, Dagmar Wessberg, Emelie Andersson, fru Ebba Beckman, frkn Ruth Dahl, fru Karin Edlund, frkna Ester Lindström och Betty Olsson samt fru Hilma Öhman. Förutvarande suppleanten fru El-

sa Alkman invaldes i styrelsen efter frkn Aurore Klingspor, vilken avflyttat från orten. Till styrelsesuppleant nyvaldes fru Ingeborg Hanström samt omvaldes frkn Gertrud Helin. Revisorer blevo de förutvarande, frkna Octavia Lundell och Gerda Lundman med frkna Sigrid Sandberg och Hanna Åström som suppleant.

Till hedersledamot av Fredrika Bremerkretsen i Norrköping hade styrelsen föreslagit kalla frkn Aurore Phil, vilken under en tidrymd av omkring 40 år nedlagt ett intresserat och framgångsrikt arbete som förbundets ombud i denna stad. Frkn Phil, som var närvarande, tackade i rörda ordalag och under de närvarandes spontana hyllning för hedersbevisningen.

För att stärka föreningens ekonomi beslöt de närvarande att till den 5 mars anordna en dramatisk-musikalisk soaré i Stadshussalongen.

Vid senare hållet styrelsemöte konstituerade sig styrelsen sålunda: ordf. fru Björkman, v. ordf. frkn Malmström, sekr. frkn Wessberg, bitr. sekr. fru Alkman, kassaförvaltare frkn Andersson, mötesvärdinna fru Beckman.

Mötet avslutades med några musiknummer, utförda av fruarna Alkman och Anna Carlsson, å violin och piano.

Nyköpingskretsen hade den 3 febr. årsmöte i Odd Fellows klubblokal. Ordf., frkn Esther Laurell, hälsade de närvarande välkomna. Års- och revisionsberättelserna föredrogos, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Medlemsantalet har ökats från 101 till 111. Till medlemmar av styrelsen valdes frkn Esther Laurell, ordf., fru Ester Bäckström, v. ordf.; frkn Gertrud Unger, sekr.; fru Thora Munke, kassaförv.; och frkn Matilda Olsson; till suppleanter fruarna Elsa Beijbom och Anna Westerblad. Revisorer blevo fruarna Ella Wennberg och Hedvig Schenström, samt suppleanter fruarna Karin Göthman och Lisa Smedberg. Till kretsombud i Fredrika-Bre-

Välgjorda
billiga

OTTOMANER

en bädd 45:—
2 bädd. 85:—

Ottomankuddar 4:—, Pölar 3:—, Bäddchäslonger 38:—, Bäddfåtöljer 60:—, Madrasser 7:—, Duchateller 35:—, Furumöbler, Linneskåp 35:—, Salstolar, ek. 16:—, Bord 60:—, Stoppmateriel m. m. Beställningar. Reparationer. Begär katalog.

Tel. Söder 7 66.

Danielsson, Metaregatan 6.

Stockholm.

mer-Förbundets stipendieinstitutions länsnämnd valdes frkn Laurell.

Fru Westerblad talade därefter om Skottland samt Quarriers märkvärdiga levnadssaga och storartade livsverk. Föredraget illustrerades av balloptikonbilder och hälsades med livligt bifall. Efteråt intogs gemensam tesupé

Stockholmskretsen höll sitt årsmöte den 28 febr. å Årsta klubblokaler. Till ordförande omvaldes frkn Ellen Kleman och likaså omvaldes i övrigt styrelsen: frkn Elsa Ekström, fru Alma Faustman, frkna Kerstin Fjetterström, Eva Fröberg, Ida von Plomgren, fil. dr Hanna Rydh, fru Elisif Théel och frkn Axianne Thorstenson. Till suppleanter omvaldes fil. mag. Beth Hennings, fruarna Asta Hägg och Ebba Odhner, friherrinnan Anna Staël von Holstein och nyvaldes fru Signe Henschen och fil. kand. Brita Åkerman. Ombud vid förbundets blivande årsmöte i juni utsågos till ett antal av 19, vartill kretsens storlek berättigar den.

Efter förhandlingarnas slut berättade fru Nanna Lundh-Eriksson om Sommar dagar på Island, med beledsagande balloptikonbilder. Samkväm med tesupé.

Strängnäs-kretsen hade årsmöte den 20 februari. Revisionsberättelsen föredrogs. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen, som omvaldes och har följande sammansättning: frkn Ninni Huldt, ordf., doktor Anna Jansson, v.

ordf., fru Inga Rosenqvist, sekr., fru Ellen Ekedahl, kassaförvaltare, fru Anna Palmqvist. Suppleanter: fruarna Gerda Löwenhielm, Gerda Wranke och Agnes Ahlenius. Revisorer blevo fröknarna Elsa Haglund och Åsa Widebeck med fru Lisa Philipsson och frkn Linnea Roosvall som suppleanter. Vårdinnor: fröknarna Ellen Litzén och Karin Jönsson. Till ledamot i nämnden för länets stipendiefond valdes fru Gerda Löwenhielm. Att representera kretsen vid årsmötet i Stockholm valdes fru Inga Rosenqvist med fru Gerda Wranke och frkn Ninni Huldt som suppleanter.

Kretsen instämde i det förslag till resolution angående gift kvinnas nationalitet som är ämnat att framläggas på opinionsmötet i Haag.

Efter förhandlingarna höll frkn Ester Blume ett sakrikt och intresseväckande föredrag om Den kommunala flickskolan, varefter tesupé intogs under animerad stämning.

Tomelillakretsen hade årsmöte den 28 jan. Till ordförande valdes efter fru Siri Jepsson, som undanbett sig återval, frkn Elsa Larsson, till v. ordf. frkn Sigrid Haker. Avgående ledamöter i styrelsen fru Siri Jepsson och fru Ellen Jakobsson omvaldes och nyvaldes i st. f. fru Davida Håkansson-Livång fru Ebba Bengtsson. Till representanter vid förbundets årsmöte utsågos ordf. och v. ordf. Revisorererna fru Anna Hederström och frkn Herta Sjöstedt samt deras suppleanter fru Siri Tufvesson och frkn Amanda Cederkrantz omvaldes.

Begär alltid

Kobbs Thé

och godtag ej något annat
om Ni sätter värde på en
hälsosam och aromrik dryck

KONTROLLANT: DOKTOR J. E. ALÉN

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**
Redaktör: *Ellen Kleman.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50 27 62.

STOFF och STIL

Norrandsgatan 20.

Tel. Norr 123 99.

Mottager beställningar på elegantare och enklare klänningar.
Förstklassigt arbete.
Moderata priser.

Bomullsgarn.

Domestiker.

Lärfter.

Hollands.

Madapolam.

Nainsock.

Flaneller.

Kulörta
Bomullstyger.

Lakansvävnader, m. m.

— INGEN —

HUSMODER

KAN UNDVARA

GEFLE GARN

och

**SVANENS
VÄVNADER**

Åttioårig erfarenhet garanterar varan.

Värmeledningsspisen "MALCUS"

erbjuder den fördelaktigaste lösningen av uppvärmningsfrågan även vid modernisering av äldre lägenheter. Varmvatten till bad och disk. Bästa ekonomi. Överloppsvarmen vid matlagning tillvaratages. Synnerligen billig att installera.

Kataloger och installationsförslag gratis från

A.-B. MALCUS HOLMQUIST
HALMSTAD

Innehåll.

Open Door Council och skyddslagstiftning för kvinnor.

Lilly Hellström. Av *Anna Kleman*.

Ungdomliga självbekännelser. Av *Anita Nathorst*.

Vanartslagen. Av *Ruth Stjernstedt*.

Ett eget rum. Av *Ellen Kleman*.

Lön efter behov eller lön efter prestation. Av *Karin Kock*.

F.-B.-F.-kretsarna.

F Ö R E N I N G E N Å R S T A

S M Å L A N D S G A T A N 2 0

Samlingslokaler för föreningar och slutna sällskap.

Resanderum för damer. Varje rum försett med telefon och toilette med v. o. k. vatten. Pris för enkelrum 4.50 — 6.—, dubbelrum 7.50 — 8.—.

Årsta matsal är tillgänglig för allmänheten. Lunch och middagsservering.